

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Ι. ΚΟΝΙΔΑΡΗ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ, Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ
ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΠΡΩΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ

(Ανάτυπον ἐκ τοῦ «Γρηγορίου Παλαμᾶ») ἔτος ΜΔ΄ τ. 514-515)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

1961

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Ι. ΚΟΝΙΔΑΡΗ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ, Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ
ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΠΡΩΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ

(Ανάτυπον ἐκ τοῦ «Γρηγορίου Παλαμᾶ» ἔτος ΜΔ' τ. 514-515)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

1961

Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ, Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΠΡΩΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ *

1.- Τὸ μέγα Πρόβλημα τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως εἶναι: Πῶς εἶναι δυνατόν ἡ «Una Sankta»** νὰ καταστῇ μία πραγματικότητα διὰ τὸν Κόσμον; Ἡ ἀπάντησις, τὴν ὁποίαν δίδει ἡ Καθολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἡ ἀπ' αὐτῆς ἀνεξάρτητος Ἑλληνικὴ Ἐπιστημονικὴ Θεολογία εἶναι, ὅτι ἡ ἐπανένωσις τῆς Ἐκκλησίας δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ μόνον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀρχαίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

2.- Ὅθεν τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν θεμελιῶδες Οἰκουμενικὸν Πρόβλημα εἶναι πρὸ πάντων πρόβλημα, ἀναγόμενον εἰς τὴν Καινοδιαθηκικὴν καὶ Ἱστορικὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν μόνον οἱ περὶ τὴν Ἐπιστήμην τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν ἐνδιατρίβοντες δύνανται νὰ ἐξακριβώσωσι. Οὗτοι φέρουσι μείζονα πάντων τῶν λοιπῶν θεολόγων, μείζονα ἢ οἱ Δογματικοὶ λ.χ., τὴν εὐθύνην διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ προβλήματος ἡμῶν τούτου. Τοῦτο δὲ καθ' ὅσον οὗτοι εἶναι οἱ κατ' ἐξοχὴν πρὸς τὰ γεγονότα τῶν πηγῶν τῶν δύο πρώτων αἰώνων συνδεδεμένοι. Ἐν ταύταις δὲ κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν καὶ Μεταποστολικὴν Ἐποχὴν, ὡς καὶ κατὰ τὴν Ἐποχὴν τῶν σταθερωτέρων μορφῶν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας (πρὸς ὑπερνίκη-

* Περίληψις Ἀνακοινώσεως, γενομένης ἐν τῷ 2ῳ Συνεδρίῳ Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Bossey τῆς Ἑλβετίας «28 Αὐγούστου - 3 Σεπτεμβρίου 1959». Τὸ εὐρύτερον κείμενον εἰς τὴν Γερμανικὴν δὲν ἔτυχε τελειωτικῆς ἐπεξεργασίας διὰ νὰ δημοσιευθῇ, δι' ὃ καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Θεολογίᾳ» τοῦ Διβρίου τοῦ 1960, ἡ μεταχειρὰς περίληψις.

** Ἐννοεῖται ἡ Μία Ἀγία Καθολικὴ Ἀποστ. Ἐκκλησία. Ταῦτα γράφομεν χωρὶς νὰ θίγωμεν τὸ θέμα: διατὶ θεωροῦμεν τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν ὡς τὴν Μίαν Ἀγ. Καθ. καὶ Ἀπ. Ἐκκλησίαν.

σιν τῆς ἐκ τοῦ Γνωστικισμοῦ, Μαρκιωνιτισμοῦ καὶ τοῦ Μοντανισμοῦ κρίσεως), κεῖται τὸ θεμέλιον καὶ ἡ βάσις διὰ τὴν Ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου βεβαίως προϋποτίθεται, ὅτι οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ ἱστορικοί, εὐρίσκουν ἑαυτοὺς συμφώνους ὡς πρὸς τὸ θέμα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς «ἠθέλησε» καὶ «ἰδρυσεν» τὴν Ἐκκλησίαν Του, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἀνθρωπότητα Εὐαγγελισμοῦ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς διὰ τοῦ Σταυροῦ Ἀντρώσεως. Δυστυχῶς τὴν θέσιν τῆς «Μιᾶς» Ἐκκλησίας ταύτης κατέχει σήμερον ἡ Διεσχισμένη Ἐκκλησία.

Οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Ἱστορικοὶ καὶ οἱ περὶ τὴν Ἐπιστήμην τῆς Κ.Δ. ἐνδιατρίβοντες εἶναι, ὡς ἐκ τούτου, ὑπεύθυνοι νὰ μᾶς προσφέρωσι μίαν ἀντικειμενικὴν καὶ ἐν ταυτῷ ζωηρὰν εἰκόνα τοῦ Πρωταρχικοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς οὗτος προβάλλεται ἐν ταῖς, δυστυχῶς, ἀποσπασματικαῖς (ὁ ὅρος λαμβάνεται ἐνταῦθα ἐν διττῇ ἐννοίᾳ: φιλολογικῶς καὶ ἱστορικῶς δηλονότι) πηγαῖς¹.

Ἐν τῇ ὑπ' ὄψει ἐποχῇ ἡ Ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἦτο μία πραγματικότητα, τὴν ὁποίαν ἔδει νὰ σπουδάσωμεν ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει. Περὶ τὸ τέλος τῆς ἐποχῆς ταύτης περὶ τὸ 200 μ.Χ., ἡ Ἐνότης αὕτη κατορθοῦται οὐ μόνον ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς Χριστιανικῆς Ἀγάπης, ἀλλὰ προσέτι καὶ ἐν τῷ θεμελίῳ τῆς Πίστεως καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Πολιτεύματος, παρὰ τὴν ὑφισταμένην ποικιλίαν καὶ ἐλευθερίαν ἐν ταῖς ἐκδηλώσεσι τῆς πίστεως, τῶν ἡθῶν καὶ τῶν τάσεων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Θεολογίᾳ. Εὐρισκόμεθα εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν τὸ ἑλληνικὸν καὶ τὸ ρωμαϊκὸν Πνεῦμα δὲν ἔχουσιν εἰσέτι κερδίσει τὴν μεγίστην αὐτῶν ἐπὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπίδρασιν. Τοῦτο συμβαίνει τὸ πρῶτον κατὰ τὸ διάστημα μεταξὺ τοῦ γ' καὶ τοῦ ε' αἰῶνος. Εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐποχὴν ἀπ' ἐναντίας εὐρίσκονται ἐπὶ κεφαλῇ τῆς Ἐκκλησίας «ἀπλούστεροι» καὶ «ταπεινόφρονες» ἄνδρες - ἐξαιρέσει τῶν Ἀπολογητῶν - οἵτινες διεμόρφωσαν σταθερώτερον τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν.

Τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ ἀποτελεῖ καὶ τὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἦτοι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν γ' αἰῶνα, ἐπετεύχθη διὰ τῶν ὑπευθύνων ἀνδρῶν τῆς ἐκκλησια-

¹ Δύναται ἴσως νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μία μεγάλη ἀπώλεια διὰ τὴν ἐπιστήμην τὸ γεγονός, ὅτι τὸ Περὶ Ἐκκλησίας ἔργον Μελίτωνος τοῦ Σάρδεων ἀπολέσθη, τὰ δὲ Ἀπομνημονεύματα τοῦ Ἡγησίππου μόνον ἐν ἀποσπάσμασιν ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν.

στικῆς Κοινότητος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ὑπ' αὐτῶν φρουρουμένης Ἱστορικῆς Παραδόσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Ἀποκαλύψεως. Ἡ Ἱστορικὴ αὕτη Παράδοσις διεστρεβλώθη ὑπὸ τῶν Αἱρέσεων ἥ καὶ ἀπώλετο ὁλοκληρωτικῶς εἰς αὐτάς. Εἶναι δὲ προβληματικὴ ἡ ἄποψις τοῦ Harnack, καθ' ἣν α) κατὰ τὸν γ' αἰῶνα ἐνίκησεν ἡ τυφλὴ Πίστις, περὶ ἧς πληροφορεῖ ἡμᾶς ὁ Κέλσος καὶ β) ἡ ἀρίστη ἐφησυχασίς τῆς ὁσφλῆς πίστεως τότε ὑπάρχει τὸ πρῶτον, ὅτε ἡ αὐθεντία εἶναι ζῶσα.

Διότι ὁ Harnack² φρονεῖ ὅτι «μία τοιαύτη αὐθεντία ὑπῆρξε κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας χριστιανικὰς γενεάς, ὅσον αὕτη εὗρίσκετο εἰς χεῖρας τῶν Ἀποστόλων, Προφητῶν καὶ Διδασκάλων, οἵτινες ὅμως βαθμηδὸν ἐξηφανίσθησαν, ἀποθανόντες. Βαδμηδὸν ὅμως καὶ κατ' ὀλίγον, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ β' καὶ μέχρι καὶ τῶν μέσων τοῦ γ' αἰῶνος, ἀνέκυψε μία αὐθεντία, ἡ αὐθεντία τῆς ἐν τῷ Ἐπισκοπάτῳ ἐκπροσωπούμενης Ἐκκλησίας. Ἡ νέα αὕτη αὐθεντία δὲν ἀπώθησε βιαίως τὰς λοιπάς, τὸ Σωτηριῶδες Θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἀλλὰ, ἐνῶ ἐτίθετο παρ' αὐταῖς ἀπώθει καὶ ἐπεσκίαζε ταύτας. Ἡ ἐρμηνεύουσα αὐθεντία εἶναι πάντοτε ἡ ὑψίστη καὶ μοναδικὴ αὐθεντία. Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ γ' αἰῶνος ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Ἐπισκοπάτον εἶχον ἤδη τοσοῦτον ἀναπνυχθῆ, ὥστε νὰ λειτουργοῦν πλέον ὡς θεία αὐθεντία».

Αἱ δόξαι αὗται τοῦ Harnack, ἐξεταζόμεναι ἐν ταῖς πηγαῖς, εὗρίσκονται, καθ' ἡμᾶς, ἀνυπόστατοι.

α) Ἦδη ἐν ταῖς ἀρχαίαις πηγαῖς καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Παπᾷ, ὅστις δέον νὰ συγκαταριθμηθῇ εἰς τοὺς ἐκπροσώπους τῆς πρώτης μεταποστολικῆς γενεᾶς, ἀναφέρεται ρητῶς, ὅτι «ἡ Παράδοσις τῶν Πρεσβυτέρων» εἶναι ἓνα γεγονός ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ Ἱστορικὴ Παράδοσις ἀπετέλει ὑπόθεσιν, ἐμπειστευμένην τῇ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἰσχυροῦσιν αὐθεντίᾳ τῶν Πρεσβυτέρων. Ἐὰν καὶ κατὰ πόσον παρὰ τοῖς Πρεσβυτέροις τούτοις ὑπῆρχε καὶ εἰς Ἐπίσκοπος³, τοῦτο ἀποτελεῖ πρόβλημα,

² «Mission . . . » 1924, σ. 242 ἐξ.

³ Οἱ Πρεσβύτεροι καλοῦνται δυτικῶς τῆς Ἐφέσου καὶ Ἐπίσκοποι, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου ὁ ὅρος «Ὁ Ἐπίσκοπος», ἐκ τῆς Π. Δ., χρησιμοποιοῦται μόνον διὰ τὸν Θεόν. (Α'. Κλήμεντος) Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Δύσεως αἰσθάνονται δέος ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ὅρου, ἐν ᾧ χρησιμοποιοῦν τὸν πιθανῶς ἐκ τῆς Μικρασίας προερχόμενον διπλοῦν terminum technicum «ἐπίσκοποι καὶ διάκονοι» μόνον διὰ σύμπαντα τὸν Κλήρον. Τοὺς δισταγμοὺς τούτους εἶχεν ὑπερβῆ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας ἤδη πρὸ τοῦ 100. (ἰδὲ ἐπιγραφὴν τοῦ Ἰγνατίου πρὸς Πολύκαρπον, ἐνθα ὁ Ἰγνάτιος γνωρίζει τοὺς δισταγμοὺς τούτους τοῦ Πολύκαρπου καὶ ὑπολογίζει τούτους.)

εἰς τὸ ὁποῖον ἀπήντησα καταφατικῶς ἐν ταῖς Ἑρεύναις μου περὶ τοῦ Πρωταρχικοῦ Πολιτεύματος τῆς Πρώτης Ἐκκλησίας⁴. Ἐκκλησίαι ἐν Συρίᾳ (Ἰγνάτιος Φιλαδ.), Μικρᾷ Ἀσίᾳ (Ἐφεσος, Πόντος), Κρήτη, Μακεδονία καὶ τινες ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλία, διετήρουν τὴν μόνιμον αὐτὴν ὁργάνωσιν καὶ αὐθεντίαν ἤδη μετὰ τῶν ἐτῶν 35 καὶ 96 σχετικῶς δὲ καὶ μέχρι τοῦ 110 μ.Χ. Ἐπομένως, μετὰ τῶν ἐτῶν 64 καὶ 140, οὐδὲν χάσμα ὑφίσταται ἐν τῇ ὑπάρξει αὐθεντίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἐνόμισεν ὁ Harnack. Ἡ αὐθεντία αὕτη τῶν ἐν τῇ Κοινοῦντι λειτουργούντων ἀρχηγῶν, τῶν Πρεσβυτέρων, ἐρείδετο ἐπὶ τῆς ὁρθῆς διαφυλάξεως τῆς Ἱστορικῆς Παραδόσεως, τῆς χριστιανικῆς Ἀληθείας, τῆς Ἀποκαλύψεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν αὐτὴν ἀνῆκε καὶ ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Τάξις, ἡ θεοθεν Κατάστασις τῶν «Πρεσβυτέρων - Ἐπισκόπων» ἐν τῷ Ἀξιῳματι αὐτῶν ἐν τῇ Λειτουργίᾳ (θεία Εὐχαριστία). Ἦσαν δὲ οὗτοι τοσοῦτον ταπεινόφρονες, ὥστε οὐδὲ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀφῆκαν μέχρις ἡμῶν. Αἱ Πηγαὶ ἔχουν χαρακτῆρα «τυχαῖον» καὶ τὰ ἐλάχιστα μέχρις ἡμῶν διασωθέντα ὀνόματα τινῶν ἐκ τῶν ὑπευθύνων τούτων ἀνδρῶν, κατὰ τύχην καὶ αὐτὰ διεσώθησαν.

β) Μόνον διὰ τῆς ἀποδοχῆς ὑπάρξεως διαρκοῦς ὁργανώσεως καὶ αὐθεντίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις εἶναι ἡ «Καθολικὴ Ἐκκλησία» (Ἰγν. Συμρν. κεφ. 8ον) εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ τὸ γεγονός τῆς ἐκ μέρους τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπερνικήσεως τῆς Κρίσεως τοῦ Β' αἰῶνος. Ἐὰν δὲν ὑφίστατο ἡ Ἐκκλησία, ὁ Χριστιανισμὸς καὶ σύμπασα ἡ Γραμματεία αὐτοῦ θὰ εἶχον ἀφανισθῇ ὑπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ Συγκρητισμοῦ. Καὶ αὐταὶ αἱ Ἁγίαι Γραφαὶ θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ συγκεντρωθῶσι καὶ νὰ κλεισθῶσιν εἰς Κανόνα. (Κ.Α.).

γ) Τὰ ἀποσπασματικὸν καὶ πρακτικὸν - ἐποικοδομητικὸν χαρακτῆρα φέροντα γραπτὰ μνημεῖα τοῦ Πρωταρχικοῦ Χριστιανισμοῦ ἀποδεικνύουν εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἡ ὑπαρξὶς μιᾶς ἀπλῶς ὁργανωμένης Ἐκκλησίας, καὶ δὴ καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς Ἀναστάσεως καὶ πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς, ἀποτελεῖ θεμελιακὸν φαινόμενον ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Τὸ γεγονός τοῦτο ἐνισχύεται ἐν ταῖς πηγαῖς καὶ ἐξ ἑτέρου τινός. Ὁ Ἠγήσιππος, ζήσας ἐν τοῖς χρόνοις τῆς πρώτης ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ γράψας τὸ ἔργον «Ἀπομνημονεύματα» ἐν πέντε βιβλί-

⁴ Ἰδὲ ἐν περιοδικῷ Zeitschrift Savigny - Stiftung für Rechtsgeschichte Kanonistische Abteilung 1958 σελ. 337 ἑξ.

οις, ἐρεΐδει τὴν ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ Ἀπολογία ἀντοῦ ἐπὶ ἱστορικοῦ ἐδάφους. Ἐπιχειρεῖ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ ὕλικου καὶ τῶν ἐπισκοπικῶν Καταλόγων, νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς δι´σχυρισμοὺς τῶν αἵρετικῶν καὶ ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ἀληθὴς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Παράδοσις διεφυλάχθη μόνον διὰ τῆς κανονικῆς καὶ διαρκοῦς καὶ ἀδιακόπου Διαδοχῆς τῶν Ἐπισκόπων, ἥδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀποστόλων («τὴν ἀπλανῇ Παράδοσιν τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος...»).

δ) Ἡ θέσις αὕτη, ὅτι δηλαδὴ ἡ διαφύλαξις τῆς ὀρθῆς Παραδόσεως τῆς ἐν τῷ Ἰησοῦ γενομένης Ἀποκαλύψεως, εἶναι ἐμπεπιστευμένη τῇ Ἐκκλησίᾳ, βασίζεται καὶ ἐπὶ τῶν Πηγῶν τῆς Κ.Δ., ἐπὶ τῶν οὕτω καλουμένων Ἀποστολικῶν Πατέρων καὶ ἐπὶ τῶν Εἰρηναίου καὶ Ἰππολύτου. Παρεκτὸς τοῦ γνωστοῦ χωρίου Α' Τιμ. 3,15, ἔχομεν καὶ τὰ ἐδάφια Β' Θεσ. 2,3—16, Μάρκ. 4,34 (ἡ προφορικὴ Παράδοσις ἀνάγεται μέχρις αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ) καὶ Α' Κορινθ. 11,23, 26 καὶ 15,1—5 καὶ 11,2). Ὁ Παῦλος ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἀληθῆ Παράδοσιν, τὴν Ἀποστολικότητα αὐτοῦ καὶ τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Τάξιν (Α' Κορ. 14,40 καὶ κεφ. 2). Ἡ πρὸς τοὺς Πρεσβυτέρους προσλαλία αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Μιλήτου (πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου) χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὰ περὶ τοῦ «ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ» καὶ τὰ περὶ τῆς εὐθύνῃς αὐτῶν διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς ἀνοθεύτου Παραδόσεως ἀναγραφόμενα (Πράξ. Ἀποστ. 20,17—38).

Ἡ «κατάστασις» τῶν 7 τοῦ «διακονεῖν Τραπεζαίς» ἐξ ἑνός, καὶ ἐξ ἑτέρου ἡ ἐμφάνισις τῶν Πρεσβυτέρων ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Συνόδῳ, ὡς συνεργῶν τῶν Ἀποστόλων (συμμετοχὴ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐθεντίᾳ), ἡ χειροτονία τῶν Πρεσβυτέρων κατὰ τὴν πρώτην ἀποστολικὴν Ἱεραποστολὴν ἐν τῇ Ν.Α. Μικρασίᾳ ὑπὸ τοῦ Βαρνάβα καὶ Παύλου καί, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 52 καὶ 62, ἡ Κατάστασις τῶν Πρεσβυτέρων ἐν Ἐφέσῳ, Κρήτῃ καὶ Φιλίπποις (ἐνθα οὗτοι Ἐπίσκοποι ἐκαλοῦντο), ἐν Πόντῳ (πρὸ τοῦ 64) καὶ ἱκανὸν πρὸ τοῦ 96 ἐν Ρώμῃ καὶ Κορίνθῳ, καταδεικνύουσιν ἡμῖν τὴν ἔναρξιν τῆς ἀποδόσεως τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας, ἣν ἔσχε τὸ Ὑπόργημα τοῦτο διὰ τὸν Χριστιανισμόν. Κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν Ἐποχὴν οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἠδύναντο νὰ παραμένωσιν εἰς μίαν Κοινότητα, εἰ μὴ ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου οἱ μηδεμίαν Ὀργάνωσιν ἀποτελοῦντες Χαρισματοῦχοι ἦσαν ἀπροσφρεῖς διὰ τὴν σταθεροποίησιν τῶν ἀπειλουμένων Ἐκκλησιῶν. Διὸ καὶ ἐγκαθίστανται πανταχοῦ «οἱ Πρεσβύτεροι», ὧν εἷς ἦτο ὁ «κατ' ἐξοχὴν» Πρεσβύτερος - Προεστώς, ὅστις καὶ ἐλάμβανεν τὴν θέσιν τῶν Ἀποστόλων. (Πρβλ. σχετικὴν μνησίαν τῆς Διδαχῆς, κεφ. 15, ἐνθα οὗτοι, ὡς καὶ ἐν Φιλ. 31,

μόνον Ἐπίσκοποι καλοῦνται). Ἦδη ἀπὸ τοῦ 42 μ.Χ. εὐρίσκομεν ἐν Ἱερουσαλὴμ τὸ προανάκρουσμα διὰ τὴν μέλλουσαν διοικητικὴν τριτὴν Ὁργάνωσιν τῶν Κοινοτήτων, τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν. Εἰς τὴν θέσιν τῶν:

Ἀπόστολοι	Ἰάκωβος
Πρεσβύτεροι	ἔχομεν τὸ σχῆμα Πρεσβύτεροι
Διάκονοι	Διάκονοι

Ἡ Μία Ὁρατὴ Ἐκκλησία ὑπάρχει ἤδη. Εὐρίσκετο δὲ ἐν δικαίῳ ὁ Kattenbusch (Festgabe für Harnack, 1921) ὅτε παρετήρει ὅτι: «Ὁ Πρωταρχικὸς Χριστιανισμὸς, χωρὶς ἐν ταῦτῳ νὰ ποιῇται διάκρισιν μεταξὺ Κοινωνίας καὶ Κοινότητος, ἡσθάνετο ἑαυτὸν ὡς Societas in Cordibus καὶ Societas Externarum Rerum Rituum, ὡς Ἐνότητα δὲ πρὸς τὸν Κύριον αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀλλήλους: σύννοιδε δὲ ἑαυτὸν ὑπόχρεων νὰ αἰσθάνεται οὕτω πως». (Πράξ. Ἀποστόλ. 2,42 καὶ 2,46). Ἡ Ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ὡς «Σώματος Χριστοῦ» ἀπαντᾷται τόσον παρὰ Παῦλον (πρὸς Κορ. καὶ Ἐφεσ.), ὅσον καὶ παρὰ Κλήμεντι Ρώμης, Ἰγνατίῳ, Διδαχῇ καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐξετάζων τις ἀπροκαταλήπτως πάσας τὰς πηγὰς μέχρι τοῦ Εἰρηναίου καὶ Ἱππολύτου, διαπιστοῖ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ὡς ζῶσα Δύναμις τοῦ Χριστιανισμοῦ, κατεῖχε πάντοτε αὐθεντίαν. Ἀλλὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν προσιδιάζει μόνον αὐθεντία, ἀλλὰ καὶ Τάξις καὶ Εὐθὺνὴ διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς Ἱστορικῆς Παραδόσεως περὶ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῷ Κυρίῳ καὶ Λυτρωτῇ Ἀποκαλύψεως. Συγχρόνως ἀνήκει ταύτῃ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων ἀναληφθεῖσα «κατάστασις» τῶν Λειτουργημάτων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡ μετὰ τῆς Θ. Εὐχαριστίας σύνδεσις αὐτῶν, καθ' ὅσον ἡ Εὐχαριστία ἀποτελεῖ τὸ Κέντρον πάσης Ζωῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Κλήμης ὁ Ρώμης ἀναφέρει ρητῶς, ὅτι ἡ Τάξις καὶ «ἐγκατάστασις» αὕτη δὲν ἀποτελεῖ νεωτερισμὸν τινα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἔχει καὶ προὔπαρξιν τινα (Β' Κλήμ. 14, 3—4). Ἡ Ἐνότης τῆς ἐπὶ τῆς Παραδόσεως ἐρειδομένης Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ σταθερὰν πεποίθησιν τῶν Χριστιανῶν τῆς πρώτης Χριστιανικῆς γενεᾶς. (Ἰδὲ πρὸ πάντων Κλήμεντα, Ἰγνατίον, Ποιμένα τοῦ Ἑρμᾶ καὶ Εἰρηναῖον). Ἡ Ἐνότης καὶ Καθαρότης τῆς Ἐκκλησίας ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς ἀνοθεύτου διαφυλάξεως «τῆς ἀληθοῦς Περὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων Αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ σωτηριώδους Κανόνος τοῦ Εὐαγγελικοῦ Κηρύγματος. (Ἀποσπάσμ.

Ἡγησίππου ΙΙΙ καὶ V. Εὐσέβιος ΙΙΙ, 32, Θεοφίλ. Πρὸς Αὐτόλυνον 3.15. Ἀθηναγόρ. Περὶ Ἀναστάσεως ΙΙ. Ἀριστείδ. 16,5).

ε). Ἡ συνάρτησις τῶν γεγονότων καὶ ἡ ἰδέα τῆς Παραδόσεως ἀναπτύσσεται καθαρῶτα, ἰδίᾳ παρὰ τῷ Εἰρηναίῳ. Ἐκκλησία, Τάξις, Λειτουργημα, Εὐθύνη διὰ τὴν ὀρθὴν διαφύλαξιν τῆς ἀληθοῦς Ἱστορικῆς Παραδόσεως, περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν τούτων Διαδόχων καὶ Ἑνότης τῆς Ἐκκλησίας, ταῦτα πάντα εἶναι ἀντίστοιχα πρὸς ἄλληλα. Δύναται τις νὰ παρακολουθήσῃ ἐπαρκῶς τὴν ἱστορικὴν ταύτην γραμμὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τοῦ Εἰρηναίου μέχρι τοῦ θάτου τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τὸ θέμα τοῦτο θὰ διαπραγματευθῇ ἐν διεξοδικῇ εἰδικῇ μελέτῃ. Ἡ Ἐκκλησία μετὰ τῶν Πρεσβυτέρων αὐτῆς παρέλαβεν ἤδη πρὸ τοῦ θανάτου τῶν Ἀποστόλων τὴν ἐπὶ τῆς Ἱστορικῆς Παραδόσεως ἐρειδομένην Χριστιανικὴν Ἀλήθειαν καὶ διεφύλαξεν ἀνόθευτον ταύτην. Ἐνεκα ἀκριβῶς τούτου αὕτη, ὡς Κυρία ἐν τῇ Ἱστορίᾳ μέχρι καὶ τῶν Ἑσχάτων Ἡμερῶν:

1. Συνεκέντρωσε καὶ συνέκλεισεν εἰς Κανόνα καὶ κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ 2ου μέχρι καὶ τοῦ 4ου αἰῶνος τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

2. Προσδιώρισε τὴν Ἀποστολικὴν Regula Fidei (Κανόνα τῆς Πίστεως: Βαπτιστικ· Σύμβολα).

3. Προσδιώρισε μετ' ἐξαιρέτου ὁξυνοίας καὶ ἱστορικῆς παραδοσιακῆς συνειδήσεως τὴν Ἀποστολικὴν Διαδοχὴν, ἐν τῷ ἀγῶνι Αὐτῆς κατὰ τοῦ ἀνιστορήτου Χριστιανισμοῦ, ὅπως προσεφέρετο ὑπὸ τοῦ Γνωστικισμοῦ, καὶ ἐναντίον τοῦ Μαρκιωνιτισμοῦ καὶ Μοντανισμοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία, διὰ τοῦ ἀγῶνος τῆς ὑπευθύνου καὶ συνειδητῆς διοικήσεως, τῆς διὰ τῶν Πρεσβυτέρων ὀργανωμένης Κοινότητος, ὑπερίσχυσε τῆς Κρίσεως τοῦ β' αἰῶνος, οὕτω δὲ ἐτέθησαν αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν νίκην καὶ ἐπικράτησιν τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας κατὰ τὸν 6' αἰῶνα. Ἡ Νίκη ὅμως καὶ Ἐπικράτησις αὕτη θὰ ἦτο τι ἀνέφικτον, ἐὰν ἡ Ἐκκλησία τοῦ γ' αἰῶνος δὲν ἦτο ἱστορικὸν Μέγεθος, ἐρειδόμενον ἐπὶ τῆς συγκεκριμένης ἱστορικῆς Παραδόσεως τῆς Ἀποκαλύψεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ πρωτοτύπου

ὑπὸ Ἀντωνίου Κ. Παπαντωνίου πτ. Θ.

ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τοῦ συγγραφέως

Lindan Bierres & Tassie veg. wegeh

Τύποις: Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΥΙΟΙ—Έρμού 41—Θεσσαλονίκη.

14491